

LEKKER LEZEN

Kjersti Scheen *Maanmeisje*

Toelichting voor de docent(e)

De les is geschikt voor leerlingen in de tweede en derde klas van vbo, mavo, havo en vwo, eventueel voor de betere leerlingen in de brugklas (de fragmenten zijn niet zo lastig, het hele boek qua bouw en thematische structuur wel). De introductie, het lezen van de fragmenten en het beantwoorden van de vragen vergen één lesuur. De schrijf- en onderzoeksopdrachten zijn bestemd voor aansluitende lessen.

A Introductie

U laat het omslag en de titel zien en de leerlingen erop reageren. Daarna leest u van de achterkanttekst voor de eerste alinea en de eerste vijf zinnen van de tweede alinea. Niet meer! Nu nodigt u de leerlingen opnieuw uit om hun verwachtingen over het boek uit te spreken. Eventueel vertelt u iets over anorexia, maar u kunt de leerlingen ook laten ontdekken dat het boek over dit onderwerp gaat en wat meer achtergronden geven bij het bespreken van de antwoorden op de vragen. Hierna laat u de leerlingen de fragmenten lezen.

B Uitvoering

De leerlingen lezen de fragmenten individueel of in groepen. Daarna beantwoorden zij de vragen individueel of in groepen. Na afloop volgt een klassikale bespreking van de antwoorden. Een gedachtenuitwisseling over anorexia – oorzaken, gevolgen, oplossingen - kan vervolgens heel boeiend zijn, maar als er een of meer meisjes in de klas zitten die eetstoornissen hebben, is voorzichtigheid geboden! In verreweg de meeste gevallen komen die eetstoornissen namelijk voort uit andere, dieper liggende problemen van psychische of psycho-sociale aard.

De opdrachten kunt u als huiswerk geven of in een volgende les laten uitvoeren. U kunt de leerlingen vrij laten kiezen of de opdrachten verdelen. De uitgewerkte opdrachten worden in de klas op het prikbord opgehangen, een deel door de leerlingen gepresenteerd.

De onderzoeksopdrachten vragen veel tijd. U kunt enkele individuele leerlingen of enkele groepen zo'n opdracht geven en een datum vaststellen waarop zij het werk moeten inleveren en presenteren aan de rest van de klas.

C Afronding

U kunt de les afsluiten door een fragment voor te lezen, bijvoorbeeld blz. 95 tot aan 96 (tweede witregel).

Over Kjersti Scheen

Kjersti Scheen werd in 1943 in Oslo geboren. Na de middelbare school volgde ze een opleiding voor boekillustrator en ze beoefende dat vak vanaf 1964. Ze was daarnaast erg geïnteresseerd in politieke en maatschappelijke ontwikkelingen en ging daarover schrijven in kranten en tijdschriften. Ruim tien jaar lang was ze actief als journaliste.

In 1976 verscheen haar eerste boek, een prentenboek voor jonge kinderen. Daarna volgden nog een tiental prentenboeken, diverse jongerenromans, drie romans en een thriller voor volwassenen. Tegenwoordig besteedt ze al haar tijd aan schrijven. In Noorwegen is ze een bekende en succesvolle schrijfster die regelmatig in de prijzen valt.

Maanmeisje, dat in 1993 verscheen, was direct een groot succes bij de recensenten en de lezers. Het werd in Noorwegen diverse malen bekroond met belangrijke jeugdboekerprijzen, waaronder de Literatuurprijs van het Ministerie van Cultuur. Vertalingen verschenen niet alleen in Nederland, maar ook in Denemarken, Zweden en Duitsland.

In haar jeugdboeken staan de onderwerpen zoeken naar erkenning en de eigen identiteit centraal. Het leren omgaan met gevoelens en verwachtingen speelt een grote rol. Pubers zijn altijd bezig met de grote vragen van het leven en die stelt zij nadrukkelijk in haar boeken aan de orde. Daarbij gebruikt ze een directe schrijfstijl. Zonder veel omhaal van woorden beschrijft zij de situaties waarin de personages zijn beland en hun innerlijke strijd. De omstandigheden en gevoelens van de personages zijn herkenbaar. De lezer kan heel goed met hen meeleven. In Nederland reageerden de recensenten vrij lovend op *Maanmeisje*. Men vond het een interessant uitgewerkt en actueel thema, gegoten in een verhaal dat van begin tot eind overtuigt en boeit. Dat wordt mede veroorzaakt door het gekozen standpunt: de lezer kijkt en voelt mee met de hoofdpersoon Cindy en kan zich daardoor goed inleven in haar problematische situatie en in de pogingen die zij onderneemt om daarin verandering te brengen. Het boek werd in 1998 opgenomen in de kerntitels voor de Jonge Jury. Zowel bij de Kinder- als de Jonge Jury kwam het bij de verkiezingen in de top vijf terecht.

Meer achtergrondinformatie:

Een samenvatting en bespreking van *Maanmeisje* in *Jeugdboeken 1996* (Ellessy 1997).

Andere lessen over het boek en enige achtergronden in *Handleiding voor de Jonge Jury 1998* (CPNB) en het tijdschrift *Jeugdliteratuur in de basisvorming* (Biblion; ook gebundeld in boekvorm en op cdrom, Biblion 2001).

De fragmenten

Lees de onderstaande fragmenten en beantwoord daarna de vragen.

Fragment 1 – Cindy zit in de tweede klas en is verliefd op Helge. Als hij haar vraagt mee te gaan naar een handbalwedstrijd, weet ze niet wat ze moet zeggen. Ze is verlamd door verlegenheid en angst. De volgende ochtend denkt ze terug aan de dag ervoor.

Het was niet genoeg als je er een beetje aardig uitzag, goed op school was en oude zwemmedailles had. Je moest ook grapjes kunnen maken en praten!

Dat kon Cindy niet. Niet meer, in ieder geval. Vroeger was ze geestig genoeg geweest en ze had de nodige keet getrapt. Toen ze jonger was. Maar alles was ineens zo moeilijk geworden. Vorig jaar was alles anders geweest, vorig jaar nog!

Ze sprong uit bed en ging achter haar bureau zitten. Trok er een la uit en rommelde er wat in. Daar lag hij! De foto die Cathrine bij hun zomerhuisje genomen had in de zomer voor ze naar de middelbare school gingen. Wat hadden ze zich daarop verheugd! De hele zomer hadden ze het over niets anders gehad! De gele school in Leiret met al zijn afdelingen, die om het grote schoolplein heen waren gebouwd.

Ze staarde naar de foto. Ze was toen verschrikkelijk bruin, met een kleine, roze bikini aan en met lange, dunne benen.

Ze waren nu ook nog wel lang, maar toch.

Ze keek naar haar benen.

Sinds dat moment was haar lichaam totaal veranderd; op sommige plekken was ze steviger geworden. Haar moeder zei dat het natuurlijk was. Je wordt volwassen, had ze gezegd. Poeh! Ze had er niets op tegen om volwassen te worden, maar moest ze daarom van die dikke dijen en dit achterwerk hebben? En ze had ook een buikje gekregen. Waar het vroeger strak en glad was geweest, was nu duidelijk een klein heuveltje te zien. Haar lievelingsspijkerbroek was van de zomer te klein geworden, bijna niks paste haar nog. Ze groeide overal uit. Vroeger was ze nooit dik geweest. Maar nu voelde ze zich plotseling dik.

Dik, dom en lomp.

Fragment 2 – Kort daarop krijgt Cindy toch verkering met Helge. Ze zoeken op school nooit contact, maar ontmoeten elkaar altijd 's avonds. Plotseling verschijnt Helge niet meer. Van een vriendin hoort ze dat zijn ouders gaan scheiden en dat Helge met zijn moeder meegaat naar een andere stad.

Enkele dagen later verhuisde Helge al. Cindy zag hem niet meer voor hij wegging. Hij kwam niet meer op school.

Een tijd lang wachtte ze op een brief. Ze liep regelrecht uit school naar de brievenbus. Hij móést schrijven! Hij kon toch niet zomaar verdwijnen?

Maar dat kon hij dus wel. Er kwam geen brief.

Op school waren ze elke dag bezig met de voorbereidingen voor het kerstfeest. Het koor oefende *Stille Nacht* en *Er is een roos ontsprongen*, dat ze in de kerk zouden zingen. Cindy deed niet mee. Ze had alleen in de eerste klas in het koor gezeten.

‘Ik heb zo ’t idee dat je overal mee gestopt bent,’ zei haar vader. ‘Je gaat ook al niet meer naar de zwemtraining, terwijl je daar toch zo goed in was!’

Cindy staarde naar haar bord en gaf geen antwoord. Ze zaten aan tafel. Haar vader was al klaar met eten. Op zijn ellebogen leunde hij over de tafel heen en keek Cindy aan.

‘Je doet tegenwoordig niets meer, wel?’ zei hij, terwijl ze de irritatie in zijn stem kon horen. ‘Je zit maar op je kamer!’

Cindy haalde haar schouders op. ‘Ik heb veel huiswerk.’

‘Huiswerk,’ zei haar vader. ‘Huiswerk is prima, maar vroeger was je toch ook niet zo’n huismus? Laat ik je vertellen, kind, dat je in een gevaarlijke leeftijd zit! Voor je ’t weet ben je in een dik, vet varkentje veranderd, omdat je je spieren niet gebruikt. Juist op jouw leeftijd beginnen meisjes uit te dijen. En je hebt vroeger altijd zoveel gesport! Ga volgende keer maar weer ’ns mee, als Stian en ik in het bos gaan hardlopen. Dan zullen we dat spekvet van je eens in beweging brengen!’

Hij stond op en gaf Cindy in het voorbijgaan een vriendelijk tikje op haar hoofd. Haar moeder keek hem na.

Fragment 3 – Een paar dagen later zit Cindy met haar moeder in een restaurant.

‘Vind je dat ik dik ben?’

‘Dik,’ antwoordde haar moeder, terwijl ze haar blik over de menukaart liet glijden. ‘Dik? Ben je nou helemaal... kijk, ze hebben een kerstmenuutje, lijkt je dat wat?’

‘Maar vind je dat nou?’ herhaalde Cindy. Moeder legde de menukaart weg en zette haar bril af. ‘Dat vind ik zeer zeker niet! Je bent slank! Je bent nooit mollig geweest, ook niet toen je klein was. Wil je dat kerstmenu nou of niet?’

Cindy wist het niet. Ze had helemaal geen zin in eten. Met haar nagels gleed ze over het tafelkleed heen en weer, terwijl d'r moeder een sigaret opstak en om zich heen keek. ‘Vroeger kwam ik hier vaak, weet je,’ zei ze met glanzende ogen en wangen die rood waren van al het lopen, buiten in de koude regen. ‘Het is hier gezellig, vind je niet? Wat is er? Je zegt zo weinig!’

Cindy slikte. Nu verpestte ze het voor haar moeder.

Ze slikte weer. Plotseling wilde ze dat haar moeder haar ook aardig zou vinden als ze niets zei en verdrietig was. Haar moeder werd bang als Cindy niet vrolijk was. Zo was dat nu eenmaal. Ergens diep in haar bewoog iets onrustig. Ze boog zich nog verder over haar bord, zodat haar moeder haar gezicht niet kon zien.

Waarschijnlijk kon het niemand wat schelen hoe ze nou in werkelijkheid was, dacht ze. Ze hielden alleen van dat aardige meisje dat knap en vlug was en overal zo goed in was. Maar zo was ze niet meer. Niet van binnen.

Fragment 4 – In de weken erna gaat het op school steeds minder. Haar huiswerk is bijna nooit in orde en in de klas let ze niet op. Haar klassenlerares spreekt haar erop aan, maar Cindy wil niets vertellen. Ze voelt zich somber en verdrietig en begint minder te eten.

Begin februari belde de lerares op en sprak met haar moeder. Cindy merkte het onmiddellijk. Tijdens het avondeten keken ze naar haar. Wat later op de avond, toen Stian in bed lag, vroeg haar moeder haar of ze nog even in de huiskamer wilde komen. Zij en haar vader wilden ergens over praten.

Daar zaten ze dan, met de koffiekop op tafel, en wilden weten wat er met haar was.

Cindy ging tegenover hen zitten, met haar handen tussen haar knieën geklemd en wachtte af.

Moeder schraapte haar keel, keek vader aan. Hij zou dus beginnen.

Hij keek eerst naar zijn kopje, maar keek toen op, naar Cindy.

‘Je bevindt je in een moeilijke leeftijd,’ zei hij langzaam. ‘Dat weten we. Wij zijn vroeger ook tieners geweest. Soms voelen we ons nog zo. We zijn heus niet vergeten hoe dat voelt, nietwaar?’

Hij keek Cindy en haar moeder haast smekend aan.

Haar moeder schudde haar hoofd.

‘Daarom,’ ging hij verder, terwijl hij zijn kopje neerzette, ‘daarom vragen we ons af waarom je niet met ons wilt praten. Ons wilt vertellen wat er aan de hand is. Want er is iets, dat is duidelijk.’

Hij zuchtte. Het werd doodstil in de kamer. Cindy keek naar haar benen.

‘Er is niets bijzonders,’ zei ze uiteindelijk.

Haar moeder kon zich niet langer inhouden. ‘Er is toch niet iets met een jongen, hè?’ vroeg ze haastig. ‘Je was zo... afgelopen herfst. Je bent toch niet... Je kunt ’t ons heus vertellen, hoor!’ Cindy slikte. Over Helge vertellen! Ze was hem bovendien vergeten. Ze wilde niet aan hem denken. Hij was verdwenen. Weg!

Maar haar moeder gaf niet op: ‘Ik... je weet dat ik me er nooit mee bemoei, maar hoe lang is ’t geleden dat je gemenstrueerd hebt?’

Cindy staaarde haar moeder aan. Ineens begreep ze het. Een dieprode kleur trok langzaam vanuit haar hals omhoog. Ongewild moest ze aan Helge’s handen denken, die onder haar trui langs haar huid omhoog kropen. Het leek of die twee daar op de bank voelden waar ze aan dacht en plotseling vond ze het allemaal uiterst weezinwekkend. Ze voelde dat ze nog roder kleurde, haar wangen gloeiden. Ze snakte naar adem en wendde haar gezicht af.

Haar ouders zaten doodstil op de bank. Het was zo stil in de kamer dat ze de keukenklok konden horen tikken, wat anders nooit het geval was.

‘Nee,’ zei Cindy. ‘Nee!’

‘Wat nee?’ vroeg haar moeder onmiddellijk. ‘Heb je al heel lang niet meer gemenstrueerd?’

‘Jawel!’ Cindy schreeuwde het bijna uit. ‘Jawel! Heb je dan helemaal niks door, jij!’

Haar moeder keek weg.

‘Jamaar, wat is er dan?’ vroeg haar vader luid. ‘Op school zeggen ze dat je bijna niet meer meedoet, dat je je huiswerk niet maakt. Dat is niets voor jou. Je hebt altijd zo goed je best gedaan. Het is toch logisch dat we dan denken dat er iets is...’

‘Ik heb alleen...’ stamelde Cindy. ‘Ik... het is alleen dat ik al dat huiswerk niet in één keer kan leren!’

‘Hoor ’s even,’ antwoordde haar vader. ‘Jij hebt je nog nooit hoeven inspannen om op school goede cijfers te halen! Het was altijd al genoeg als je maar even naar je boeken kéék!’

Cindy zweeg. Staaarde naar haar handen.

‘Ik denk,’ zei haar vader, terwijl hij nog een kop koffie inschonk. ‘Ik denk dat je veel te weinig lichaamsbeweging hebt en niet genoeg frisse lucht krijgt! Je hebt de laatste maanden veel te veel binnen gezeten. Terwijl je vroeger altijd zo actief was! Wat zou je ervan zeggen als we samen weer eens gingen hardlopen? Net zoals toen je voor de zwemwedstrijden trainde?’

Tranen welden op in Cindy’s ogen. Ze wilde ze niet, maar ze kon ze niet tegenhouden. Ze haalde haar neus op.

‘Goed.’ Ze keek hem met betraande ogen aan, maar wendde dan weer snel haar blik af.

Hardlopen met haar vader. Net als vroeger. Toen ze jonger was en alles nog in orde leek.

‘Ik kan niet meer zo hard rennen,’ zei ze, terwijl ze ineens heel hard begon te huilen.

Het was afschuwelijk en heerlijk tegelijk. Haar ouders sprongen op van de bank, bogen zich over haar heen, sloegen hun armen om haar heen en klopten haar op de schouders.

‘We beginnen natuurlijk langzaam,’ zei haar vader. ‘We doen ’t heel easy in het begin. We kunnen zelfs gewoon lopen als je dat wilt! En dan kun je daarna wat huiswerk maken. Dan ben je fris, vol goede moed en helemaal uitgewaaid!’

Fragment 5 – Samen met haar vader begint ze fanatiek te trainen.

Misschien kwam alles toch nog in orde. Toen ze daarbinnen aan het zwemmen was, had ze zich bijna zoals vroeger gevoeld. Ze kon weer net zo worden: dun, energiek en goed. Niet alleen van buiten, maar ook van binnen. Het duistere gevoel wegtrainen. Zó worden dat ze haar weer aardig vonden. Zodat alles weer werd als vroeger... voordat het allemaal begonnen was.

Na het eten liep ze hard met haar vader, ook al had ze spierpijn van het zwemmen, dat ze niet meer gewend was.

Ze renden niet lang, en ook niet snel. Toen ze de laatste helling naar huis af renden, hield haar vader haar hand vast. De hemel was inmiddels turkoois gekleurd, de zon was al onder. Hij kneep even in haar hand en zij kneep terug.

Zij en pappa.

Net als vroeger.

Zo begon haar nieuwe leven. Cindy stond op, ging naar school, zwom tweemaal per week, liep naar huis, at, maakte huiswerk, liep hard en maakte weer huiswerk, ging naar bed.

Training en school.

School en training.

Hardlopen.

De wind door haar haren, spieren die hun oude veerkracht weer terugkregen, hardlopen. Goed ademen, het ritme vinden, zwemmen, haar armen goed uitstrekken, uitademen, inademen, lange halen, heen en terug. De geluiden uit het zwembad, de lichtflikkeringen, natte haren strak naar achteren in een staart. Het haar föhnen. Naar huis lopen. Nog meer trainen. Zo verliepen voor Cindy de maanden maart en april.

Ze werd geprezen, thuis ging alles veel makkelijker, vrolijker, en haar ouders maakten ook haast geen ruzie meer, vond ze.

En ze raakte het kleine beetje vet dat ze op haar billen en dijbenen had, kwijt. Werd slank, afgetraind.

Ze bekeek zichzelf iedere dag in de spiegel – 's ochtends, 's avonds en soms ook overdag, wanneer ze van de training thuiskwam. Ze begon er bijna zo uit te zien als toen ze twaalf was. Ze was alleen wat groter. Haar borsten waren ook kleiner geworden.

Op een dag stond ze voor de spiegel haar haren te borstelen, en ze vroeg zich juist af hoeveel ze die dag zou gaan trainen, toen haar ineens iets van vroeger te binnen schoot. Ze was heel klein, zat op een hoge stoel en haar moeder riep: 'Waar is Signe?' En de kleine Signe sloeg haar handen voor haar ogen en riep: 'Wèg!'

Weg.

Ze legde de borstel neer en liep de badkamer uit.

Cathrine beklagde zich erover dat Cindy nooit meer ergens tijd voor had.

'Je kunt de training toch wel een keertje overslaan?' zei ze.

Maar dat kon Cindy niet. Het was alles of niets. Ze begreep het zelf ook niet zo goed.

Ze was als het ware van de ene situatie in de andere beland. Had een deur dichtgedaan. Die éne deur, binnen in haar, de deur die kon opengaan en dan alle donkere dingen weer naar buiten liet. Ze gooide haar haren uit haar gezicht en wilde er niet aan denken. Ook niet dáár aan. Ze moest al aan zoveel dingen denken.

Calorieën tellen, bijvoorbeeld. Moeder had voor haar een calorietabel gekocht, waarop stond wat alles bevatte. Dat was belangrijk om te weten. Van al dat trainen kreeg ze honger, maar ze hield zich in. Ze at alleen wat ze volgens de calorietabel mocht hebben. Het was iets minder dan wat haar moeder zei dat ze mocht, en véél minder dan wat Petter dacht dat ze at.

Ze was slank en snel geworden. Ze wilde slank en snel blijven.

In tomaten en komkommer zat bijna alleen water. Als ze die in plakjes sneed en op knäckebröd legde, kon ze een heleboel eten zonder dik te worden.

Dik.

Want ze had het idee dat ze dat was geweest. Het duistere gevoel huisde in haar maag en dat zou ze er nu uithongeren. Het moest lukken. Ze voelde zich prima.

‘Zeg,’ zei haar moeder eind april. ‘Dat tellen van die calorieën hoef je ook weer niet te overdrijven, hoor! Je moet wel eten!’

‘Doe ik ook,’ antwoordde Cindy. ‘Ik voel me in topvorm!’

Dat was zo.

Ze had haar trieste gevoelens door honger lijden en training verdreven. De deur naar de chaos dichtgedaan. Ze had er nu controle over, eindelijk. Ze besliste zelf. Dat was heerlijk.

Fragment 6 – Cindy blijft hard trainen en eet steeds minder.

In augustus begon Cindy in de derde klas.

Ze deed iedere dag vierhonderd sit-ups.

Ze liep ’s ochtends en ’s avonds hard.

Ze nam vrijwel nooit meer de bus naar school.

Ze dronk water bij het ontbijt en at op school een appel.

Ze ruziede iedere dag met haar moeder over het avondeten. De tijd dat ze er niet op letten wat ze at, was voorbij.

Nu zagen ze allemaal dat Cindy mager was, zelfs met kleren aan.

De gymleraar dwong haar naar de schoolarts te gaan. Cindy dronk het uur ervoor veel water, water en light-frisdrank. Het klotste in haar buik toen ze op de weegschaal ging staan. Het hielp echter niet, de schoolarts gaf haar een brief mee voor thuis. Onderweg gooide Cindy die brief in een vuilnisbak. Maar de schoolarts had om antwoord gevraagd. Toen hij dat niet kreeg, belde hij Cindy’s moeder op.

‘Waarom doe je jezelf dit aan?’ huilde haar moeder. ‘En ons ook. Wat hebben we je misdaan?’

Cindy zat in de luie stoel, haar ouders zaten op de bank. Ze keken haar boos en angstig aan.

De namiddagzon scheen met lage, warme augustusstralen door het grote raam naar binnen.

De terrasdeur stond open, krekels tjirpten in de wei aan de overkant van de weg. Cindy zat met haar voeten tegen elkaar en haar handen in haar schoot.

‘Ik begrijp niet waar jullie je druk over maken,’ antwoordde ze, terwijl ze zelf hoorde hoe koptig ze klonk. ‘Het gaat goed met me! Uitstekend, ik... er is echt niets met me aan de hand!’

‘Je bent veel te mager,’ riep haar moeder.

Cindy keek haar aan. Haar moeder had een korte spijkerbroek en een oud T-shirt aan en zag eruit als een vermoeide tiener. Een tiener met rimpels en donkere kringen onder haar ogen.

Arme mamma.

Cindy schoof onrustig op haar stoel heen en weer, keek uit het raam. Buiten fietste iemand langs en riep wat tegen een andere fietser.

‘Je kunt ons in ieder geval aankijken wanneer we tegen je praten,’ schreeuwde haar vader.

Wat schreeuwden ze toch!

Ze wendde haar hoofd weer af en keek hem aan. Gehoorzaam.

‘De arts zegt dat het gevaarlijk is, als je zo sterk vermagert als jij nu doet,’ zei haar moeder.

‘Hij zegt dat... hij zegt dat we je moeten laten behandelen!’ Het was eruit.

Haar moeder sloeg haar hand voor haar mond, liet hem vervolgens weer zakken en tastte naar haar pakje sigaretten. Haar vader keek haar geërgerd aan.

‘Ik vind dat we nu wat erg hard van stapel lopen,’ zei hij. ‘Het is fijn dat de school erop reageert dat Cindy zo mager is. Dat doen wij ook. Maar ik zie niet in wat voor soort behandeling daarbij zou kunnen helpen! Dit is werkelijk...’ Hij zocht naar het juiste woord, krabde even in zijn haren en baard en zei toen: ‘Dit lossen we zelf wel op! Lieve hemel zeg, onze Cindy is toch vindingrijk en slim genoeg! Je moet niet meer met die schoolarts praten!’

Hij zuchtte eens diep, stond op en liep naar Cindy toe. Voor haar stoel ging hij op zijn hurken zitten.

‘Je bent toch niet ziek?’

Cindy schudde haar hoofd.

‘Nee, want je traint iedere ochtend en avond. En je bakt brood, stoeit met Stian en... je bent net naar de derde overgegaan! Je bent je vaders meisje en je bent echt niet ziek!’

Cindy keek naar zijn gezicht, keek hem diep in de ogen, die bruin glansden en waarin iets lag opgesloten wat ze niet wilde zien. Haastig stond ze op en liep naar de open terrasdeur.

Ze waren bang. Ouders zouden niet bang hoeven te zijn.

De krekels begonnen steeds harder te tjirpen.

Uiteindelijk hoefde ze niet onder behandeling. Zij en haar ouders maakten een afspraak met elkaar: als ontbijt zou Cindy een snee brood eten en een glas melk drinken. Naar school zou ze twee boterhammen meenemen en die ook opeten. En ’s avonds zou ze groente, een klein aardappeltje en wat vis of vlees eten.

‘Geen vet!’ bedong Cindy. ‘Dat wil ik niet!’

Nee, dat beloofden ze.

Ze hield zich aan die afspraak. Althans in het begin. Ze wilde niet onder behandeling!

Maar toen begon ze weer te sjoemelen. Ze kon gewoon niet anders! Ze gooide iedere dag haar lunchpakket weg. Dat kon niemand controleren. ’s Ochtends schraapte ze de boter van haar boterham en dronk ze maar de helft van haar glas melk leeg. Haar moeder hield haar met haviksoogen in de gaten, maar ze was er niet altijd bij en ze was het eeuwige zeuren ook beu. Cindy zag er toch gezond uit, ook al was ze mager? Ze was bruin en vlug. Altijd druk bezig en vrolijk pratend en grappen makend als Cathrine of Lotte opbelde. En ze trainde.

De donkere chaos was ver weg.

Fragment 7 – Hoewel Cindy belooft haar eetgewoonten te veranderen, lukt het haar zo weinig mogelijk te eten.

Half januari reisde Cindy met haar moeder naar Oslo. Ze gingen naar een arts. De school had ingegrepen. Cindy was twee dagen achter elkaar in de klas flauwgevallen. De schoolzuster was net op dat moment op school. Ze bekeek Cindy, die bleek en bezweet op de bank in de lerarenkamer lag. Toen brak de hel los.

Anorexia heette die hel. Volgens de arts in Oslo leed Cindy aan anorexia. Het slankheidssyndroom.

‘Maar ze heeft zo’n goeie conditie,’ protesteerde haar moeder zwak, terwijl ze de vreemde arts achter zijn grote bureau aankeek.

‘Goeie conditie?’ antwoordde de arts en wees op de blocnote voor hem waarop hij enkele gegevens had genoteerd. ‘Met dat gewicht bij een lengte van één meter zeventig? Dat kunt u niet menen!’

Haar moeder slikte. ‘Maar ze is in training, loopt hard en... het gaat heel goed op school. Ik begrijp ’t allemaal niet.’

Smekend keek ze de arts aan, in de hoop dat hij dat enge woord weer zou inslikken. Maar de arts nam het woord niet terug. Hij vroeg nog een paar dingen en haalde toen een stencil te voorschijn. Het was een dieet. Er stond precies op wat Cindy moest eten en wanneer. Ze moesten een maand later terugkomen. En dan moest het gewicht toegenomen zijn.

‘En als dat niet het geval is, wat dan?’ Haar moeder vroeg het met hetzelfde smekende stemmetje als daarvoor.

‘Dan zijn we genoodzaakt andere maatregelen te nemen.’
 Andere maatregelen. Cindy vroeg zich af wat hij bedoelde. Ze zat er vreemd en afwezig bij, terwijl ze het toch over háár hadden.
 Haar moeder snoot haar neus.
 De arts keek Cindy aan en vroeg of ze zichzelf dik vond.
 ‘Ja, daar klaagt ze de hele tijd over. Maar kijkt u toch ’ns hoe mager ze is!’ antwoordde haar moeder haastig.
 ‘Ik vroeg het aan Cindy,’ zei de arts.
 Cindy gaf eerst geen antwoord. Ze keek naar haar handen in haar schoot. Toen knikte ze langzaam. Ja, ze voelde zich inderdaad dik.
 ‘Maar op dit papier kun je zien hoeveel je weegt in verhouding tot je lengte. Dan begrijp je toch zeker zelf wel dat je juist verschrikkelijk mager bent?’
 Hij keek Cindy aandachtig aan. Cindy keek terug, maar keek toen snel naar haar moeder. Ze zweeg.
 ‘Ik had graag dat u even in de wachtkamer plaats nam, mevrouw,’ zei de arts. Cindy keek haar aan. Haar moeder zag er ineens heel nietig uit, zoals ze daar in haar spijkerbroek en trui stond.
 ‘Moet ik weg?’ vroeg haar moeder.
 ‘Ja,’ antwoordde de arts. ‘Dat zou fijn zijn.’
 Cindy beet op haar lip. Nu liet ze haar moeder in de steek. Echt!
 De arts wachtte tot de deur dicht was en vroeg toen: ‘Wanneer voel je je dik?’
 Cindy probeerde het te vertellen. Ze had het idee dat hij haar misschien op de een of andere manier beter zou begrijpen dan haar ouders deden. Ze verzamelde moed en vertelde voor het eerst over haar groter wordende spekdijen en dikke buik. Ze hoefde maar één boterham te eten of ze zwol al op. Het was gewoon walgelijk!
 Plotseling moest ze huilen. Ze wreef met haar vuisten in haar ogen, drukte haar knieën hard tegen elkaar en hilde.
 De arts zei niets, maar wachtte tot ze uitgehuild was. Toen noteerde hij nog wat op de kaart voor hem, stond op en haalde haar moeder.
 In de trein naar huis was zij het die hilde. Achter haar jasje, terwijl ze deed alsof ze sliep.

Vragen bij de fragmenten

Bij fragment 1

- 1 Hoe komt het dat Cindy zich plotseling dik en lomp voelt?

Bij fragment 2, 3 en 4

- 2 Zou je kunnen zeggen dat vader een rol speelt bij het ontstaan van Cindy’s ziekte? Leg uit.
- 3 Zou het einde van de verkering met Helge ook een rol kunnen spelen? Leg uit.

Bij fragment 5 en 6

- 4 Wat gebeurt er met Cindy’s duistere gevoelens als ze samen met haar vader veel gaat trainen?
- 5 Op welk moment wordt duidelijk dat Cindy ziek is?
- 6 Hoe reageert vader als het vermoeden ontstaat dat er iets mis is met Cindy’s gezondheid?
- 7 Waarom blijft Cindy maar doorgaan met trainen en weinig eten?

Bij fragment 7

- 8 Welke ziekte blijkt Cindy te hebben?
- 9 Gelooft Cindy de dokter in Oslo als die haar vertelt dat ze veel te mager is? Geef een voorbeeld waaruit dat blijkt.
- 10 Hoe loopt dit volgens jou af?

Opdrachten bij de fragmenten

Kies één van de volgende opdrachten

- 1 Stel je voor dat Cindy een dagboek bijhoudt. Verplaats je in haar en schrijf twee bladzijden uit haar dagboek: wat ze schrijft na fragment 4 en na 7.
- 2 Stel je voor dat Cindy's moeder een dagboek bijhoudt. Leef je in haar persoon en situatie in. Wat zou ze in haar dagboek noteren na fragment 7? Ze kijkt in die bladzijde ook terug op de afgelopen tijd.
- 3 Stel je voor dat Cindy een goede vriendin heeft. Verplaats je in die persoon en schrijf twee bladzijden uit haar dagboek. Je mag zelf kiezen na welke fragmenten ze zijn geschreven.
- 4 Stel je voor dat Helge terugkeert en Cindy weer verkering met hem krijgt. Beschrijf in verhaalvorm wat er dan gebeurt.
- 5 Stel je voor dat moeder een brief schrijft aan Helge waarin ze hem vraagt contact op te nemen met Cindy. Leef je in moeder en haar situatie in en schrijf die brief.
- 6 Stel je voor dat je een goede vriendin bent van Cindy. Op een dag probeer je haar ervan te overtuigen dat het zo niet langer gaat. Leef je in de situatie in. Beschrijf in verhaalvorm hoe dat gesprek verloopt.

Eigen onderzoek doen

Kies één van de volgende onderzoeksopdrachten

- 1 Zoek in de bibliotheek of op internet achtergrondinformatie op over anorexia. Schrijf voor de schoolkrant een tekst over dit onderwerp.
- 2 Verzamel in de bibliotheek of op internet informatie over de verslavende werking van sport. Schrijf er daarna een artikel over voor de schoolkrant.
- 3 Lees *Maanmeisje* helemaal. Schrijf er daarna een bespreking over voor de schoolkrant.
- 4 Lees *Maanmeisje* helemaal en een ander boek over anorexia. Schrijf een artikel waarin je beide boeken met elkaar vergelijkt.

Andere boeken over eetstoornissen

Rhoda Nottridge, *Eetstoornissen* (informatief)
Sonia Sarfati, *Als het leven knaagt*
Sue Welford, *Het geheim*